

Stormöte

Insjöns Intresseförening

11 november 2021

Information om "Vägfrågan"

Agenda Vägfrågan

- Inledning
- Anläggningsförrättningen för Insjön
- Genomgång och bakgrund
- Ny information efter skriften "Vägfrågan"
- Leksands Kommuns beslutade avtal
- Resultat av Lantmäteriets arbete
- Hur kan man hindra eller stoppa en lantmäteriförrättning?
- Hur vi vidare?

Inledning "Vägfrågan"

- Komplex och spretigt!
- Inledningsvis tacka för den information som vi har fått från Brända & Höbby. De har tagit fram en skrift "Vägfrågan" som finns här:
http://bysamverkan.ullvi.se/Vagfragan_sep_2021Hedby.pdf
- Även information från Kommunbygderådet (Bysam) har tagits med där Insjöns Intresseförening deltar genom Åhls Sockenråd som representerar byar i upptagningsområdet för Insjöns skola

Genomgång och bakgrund

Kallelse anläggningsförrättning för Insjön

- 2019-11-19 Tegera Arena
- Vad tyckte ni om mötet?
- Upplysande och tydlig information, eller!
- Fick vi all information då?

Kallelse

2019-10-25

Ärendenummer
W19157

Förrättningslantmätare

Ärende Anläggningsförrättning rörande enskilda vägar i Leksand, Insjön.

Kommun: Leksand

Län: Dalarna

Kallelse Du berörs av ärendet och kallas därför till lantmäterisammanträdet.
Sökande till förrättningen är: Leksands Kommun.

Dag och tid

Dag:

Tid:

19 november 2019

15.00

Plats

Foajén i Tegera Arena, Arenatorget, Leksand.

Att behandla

Vid sammanträdet kommer följande att behandlas:

- Hur fungerar en lantmäteriförrättning?
- Vad innebär kommunens ansökan?
- Vad är en gemensamhetsanläggning och en samfällighetsförening?
- Vilka vägar bör skötas gemensamt?
- Vilka bör delta i gemensamhetsanläggningarna?
- Vad sker fortsatt i förrättningen?

Efter sammanträdet kommer det finnas möjlighet att ställa frågor om förrättningen till Lantmäteriet.

Mer information om ärendet finns nedan.

Anläggningsområde Insjön

Anläggningsområde även kallat "Båtnad"

Båtnad betyder "nytta".

En gemensamhetsanläggning ska vara till nytta för medlemmarna. Fördelarna av en gemensamhetsanläggning måste överstiga kostnaderna och olägenheterna som den medför.

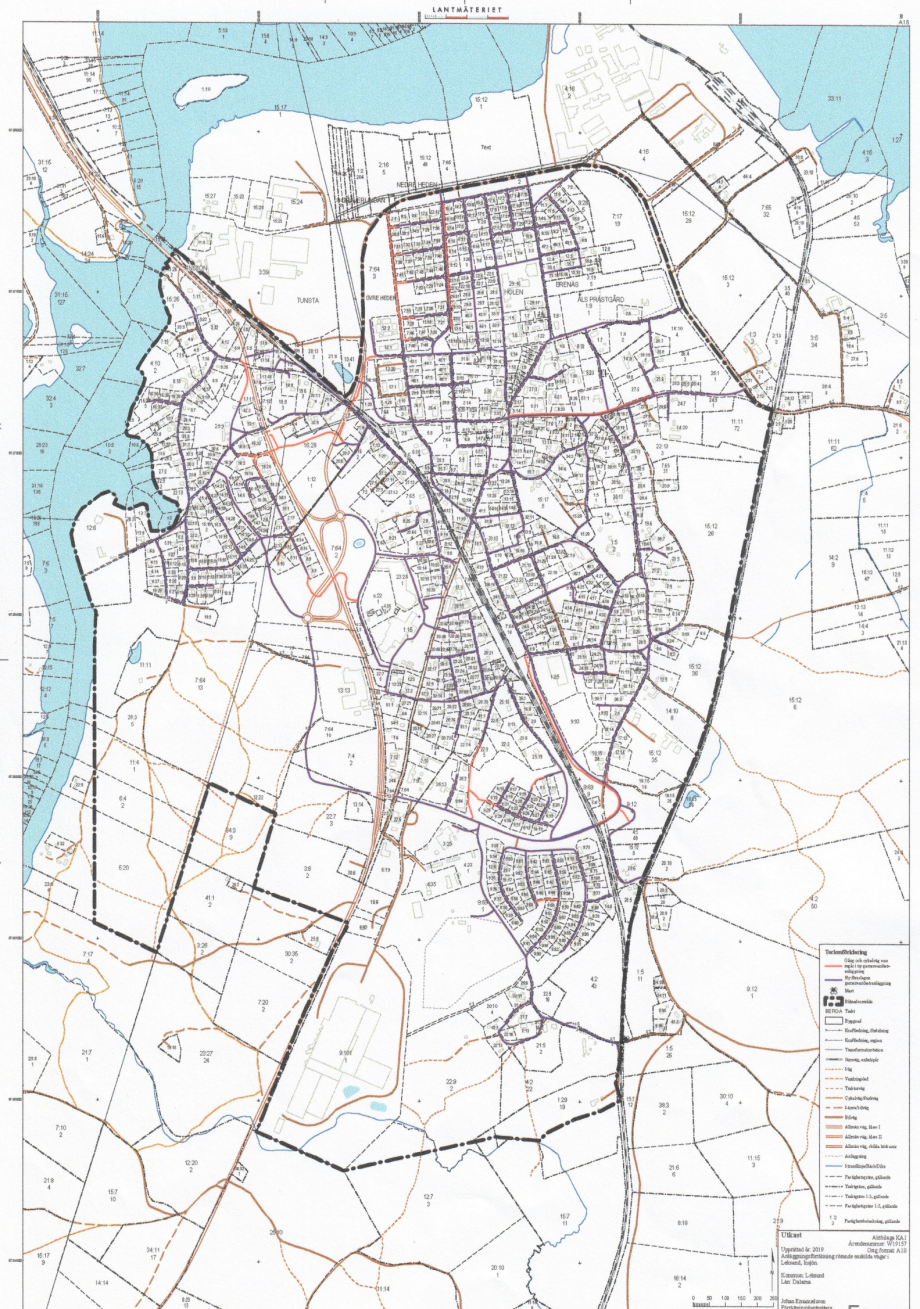
(Ref Anläggningslagen, AL (1973:1149) 6§)

Båtnad, båtnadsområde och båtnadsberäkning är alltså inte fastställt på förhand utan ska fastställas genom en bedömning av Lantmäteriet.

K:2178 A:11655 S:10704 (8/8)

6000000200027026510007

”Byarna” i Insjön

- 4 av de 99 byarna i Leksands kn!
- Insjön är en av Dalarnas 15 största tätorter – större än t.ex. Älvdalen, Vansbro och Gagnefs tätorter
- En by gemensamhet för en tätort!

Grundkarta Lantmäteriet

Gräns mellan byarna
handritad med svart linje

Arbetsgruppen som hjälpte Lantmäteriet

- En arbetsgrupp bildades efter mötet i Tegera Arena för att hjälpa Lantmäteriet med uppgifter för båtnadsområdet Insjön
- De kom fram till att det är ca 27,3 km väg och 970 fastigheter inom båtnadsområdet. Avräknat är allmänna vägar och industrivägar
- Sedan efter avslutad uppgiftsarbete blev del av arbetsgruppen ofrivilligt motpart mot kommunen som exempelvis ville kommunen börja besikta vägarna i Insjön
- Insjöns Intresseförening tog över att bli motpart tillsviare

Genomgång och bakgrund

1972 övertar Leksands kommun den enskilda väghållningen

LEKSANDS KOMMUN
Kommunfullmäktige

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum
29.12.1972

Blad
8

Den 29 december 1972 beslutade Leksands kommunfullmäktige enligt kommunstyrelsens förslag, enhälligt och utan diskussion, att

"fr.o.m. 1973 överta den enskilda väghållning som hittills ombesörjts av vägföreningar, vägsamfälligheter och byar, dock ej skogsbilvägar, vägar till fritidsstugor samt underhåll och drift av vägbelysningen"

(Dnr 503/72, § 107).

§ 107

Dnr 503/72

-350

Väghållning

Ett kommunalt övertagande av kostnaderna för underhåll av byvägarna inom kommunen har diskuterats en längre tid och en inom samarbetsnämnden tillsatt kommitté har närmare behandlat frågan och i oktober 1972 avgivit en PM i ärendet. Samarbetsnämnden har den 14 dec. 1972 förslagit att kommunerna överta väghållningen. Leksands kommuns representanter ha därvid uttalat sig för att övertagandet sker redan fr.o.m. 1973 medan Als och Siljansnäs representanter inte varit beredda förorda denna tid men ha förklarat sig icke ha någon erinran emot att Leksand beslutar redan nu i frågan.

Kommunstyrelsen föreslår den 18.12.1972, § 572, kommunfullmäktige besluta

att fr.o.m. 1973 överta den enskilda väghållning som hittills ombesörjts av vägföreningar, vägsamfälligheter och byar, dock ej skogsbilvägar, vägar till fritidsstugor samt underhåll och drift av vägbelysning,

att kommunstyrelsen erhåller i uppdrag att på lämpligt sätt organisera väghållningen,

8

till ryanläggning för vägbelysning lämnas med

Genomgång och bakgrund Leksands kommun åtagande

Advokater som Brända & Höbbby har anlitat har granskat beslutet och svarat på tre frågor:

1. Vilken typ av åtagande bestod beslutet 29 december 1972 i?
2. Vilka möjligheter har Leksands kommun att upphäva sitt åtagande, samt i vilket skick kan Leksands kommun enligt åtagandet överlämna de enskilda vägarna i?
3. Vilka konsekvenser får svaren på de tidigare två frågorna för den pågående lantmäteriförrättningen samt utgör de grund för att ställa in förrättningen ifråga?

”Väghållning” är ett juridiskt ord som hänvisar till Lagen om enskilda vägar

Väghållning betyder byggande av väg, vägunderhåll och vinterväghållning (dvs. både upprustning och drift). Fullmäktige 1972 gjorde undantag från denna skyldighet endast för skogsbilvägar, vägar till fritidsstugor och vägbelysning.

Fastighetsägarna fortsatte att vara huvudman för enskilda vägar (tidigare under vägsamfälligheter och vägföreningar), och kommunen övertog ansvaret för väghållningen – upprustning och drift.

För att upphäva beslutet 1972 krävs ett nytt beslut i kommunfullmäktige där ansvaret överförs från kommunen till fastighetsägarna. Samtidigt måste kommunens ansvar för väghållningen vara uppfyllt vid det datum då ansvaret flyttas. Ett sådant beslut har inte fattats.

”Vägskulden”

- Redan på 1980-talet konstaterades att inte kommunens budget räckte till att vidmakthålla vägstandarden
- 2008 genomfördes en utredning om Framtida väghållningsansvar i Leksand (finns på Lsd kn hemsida) Vägstandarden var ”dålig”!
- Vägstandarden har inte blivit bättre sen dess
- Så.....

Genomgång och bakgrund

Nytt beslut 2016, kommunens ansvar blir osynligt

Vägarna i Leksands kommun

Beskrivning av ärendet

På 1970-talet åtog sig Leksands kommun frivilligt att sköta de enskilda vägarna i kommunen. Nu finns ett behov av att tillföra mer pengar än vad som görs idag, för att bibehålla och även höja de enskilda vägarnas standard.

Sektorns/avdelningens bedömning

För att klara behovet på investeringar med cirka 5-10 miljoner kronor/år för de enskilda vägarna finns tre alternativ:

1	Kommunen tillför mer pengar via skattepengar från alla som bor permanent i Leksands kommun	Innebär skattechöjning eller prioritering inom befintlig budget
2	Vägs ägare tillför med pengar d.v.s. alla fastighetsägare betalar (permanenthus, fritidshus, företagsägda/kommunägda fastigheter)	Innebär gemensamhetsanläggningar och samfällighetsföreningar genom Lantmäteriförrättning (preliminär förrättningskostnad 1 000 kr/fastighet)
3	Inte tillföra mer pengar. Fortsätta med nuvarande system i huvudsak bara drift	Innebär en fortsatt försämring av vägstandarden

Kommunalrådet "föreslår en redaktionell ändring" och kommunfullmäktige beslutade att "Starta en genomförandeprocess av alternativ 2 som innebär att ägaransvaret, främst avseende investeringar, för de enskilda vägarna i Leksands kommun, klargörs och främjas" (Dnr 2016/716, §83).

Oavsett vilket alternativ som väljs avser kommunen att fortsätta finansiera och utföra drift av både de kommunala och de enskilda vägarna. Det aktuella ärendet avser enbart investeringar.

Kommunens plan för att slippa upprustningskostnader

- Leksands kommuns lösning för finansieringen av vägunderhållet förutsätter att byarna bildar gemensamhetsanläggningar (GA) – de tidigare vägföreningarna. GA ska täcka alla kostnader för upprustning och underhåll genom att ta upp avgifter från fastighetsägarna.
- Kommunen kallar nu dessa GA för sina ”motparter” som de ska göra avtal med för att byarna ska få fortsatt vägunderhåll. Upprustningen av undermåliga vägar ska byarna själva förhandla direkt med företagen. En kommun betalar sina fakturor med skattemedel och har inga kostnader för moms. Fastighetsägarna ska nu betala fakturor för upprustning och underhåll, inklusive moms, från sina privata skattade inkomster.
- Kommunens medlemmar ska behandlas lika. ”Likställighetsprincipen” är en grundläggande princip i kommunallagen (2017: 725, §3; Lag 2019: 835) och den föreskriver lika behandling om det inte finns sakliga skäl till något annat. 2019 är planen att starta förrättningar och GA i några byar, som ska börja betala vägunderhåll så snart ett ”avtal” är skrivet. Samtidigt fortsätter andra byar att få samma underhåll finansierat via skattsedeln medan de väntar på lantmäteriet.

”Båtnad” i Brända & Höbby

”Båtnad” betyder ”nytta”. En gemensamhetsanläggning ska vara till nytta för medlemmarna. Fördelarna av en gemensamhetsanläggning måste överstiga kostnaderna och olägenheterna som den medför.

Båtnad, båtnadsområde och båtnadsberäkning är alltså inte fastställt på förhand utan ska fastställas genom en bedömning av Lantmäteriet.

- Den som bortser från kommunfullmäktiges beslut 1972 tycker att det alltid finns en nytta med GA eftersom det är en form för att finansiera vägunderhållet.
- Den som tar hänsyn till kommunfullmäktiges beslut 1972 tycker att det bara finns olägenheter och skada eftersom väghållningens kostnader skulle bli oerhört höga för något som kommunen har ansvar för att finansiera.

Lantmäteriet har försökt men misslyckats att presentera en Båtnadsberäkning sedan 2019. Den här beräkningen för Brända och Höbby vilar på Skogsvägars värderingstabeller. Samtliga fastigheter har rätt till tillgång till väg.

1. Upprustningskostnader för kommunal standard 1 500 000:-
2. Ersättning för befintlig väganläggning 1 500 000:-
3. Lantmäteriets förrättningskostnader 500 000:-

Total kostnad 3 500 000 kr. Fördelat på 50 fastigheter: 70 000 kr per fastighet.

Upptäckter efter Skriften

Det går att tacka nej! Lantmäteriet har en skyldighet att upplysa om detta

beslutet i **kommunstyrelsen** 2017-12-11, § 177

”1. Ansöka om lantmäteriförrättning för bildande av gemensamhetsanläggning och samfällighetsföreningar för områden där kommunen idag bidrar till skötsel av enskild väg. Om någon by inte vill genomföra en förrättning går det att tacka nej innan förrättningen påbörjas.”

Dagboksblad Lantmäteriet, Ärendenummer W18272

2018-05-21	Möte med representanter från Leksands kommun, [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] och från Lantmäteriet, [REDACTED], [REDACTED] och [REDACTED]. Syftet med mötet var att gå igenom upplägget av ansökan. Avsikten är att denna ansökan utgör huvudansökan, därefter kommer ansökningar från respektive vägförening och i de fall det inte inkommer någon ansökan tar kommunen kostnaden för inställandet för aktuell väg. Se vidare minnesanteckningar .	2	[REDACTED]

Lantmäteriets minnesanteckningar vid möte med Leksands kommun om ärende nr W18272

- Måndag den 21 maj 2018 kl. 10.00-12.00 på Lantmäteriet i Gävle (röd text är vår markering)
- ”3. Bakgrund till ansökan och precisering Leksands kommun ger bidrag till driften av ungefär 33 mil enskilda vägar med stöd av KF beslut från 1970-talet. Bidraget ges i form av att kommunen själv ombesörjer barmarksunderhållet av vägarna med egen personal och utrustning. Vinterväghållningen (plogningen) utförs både av kommunen och anlitate entreprenörer (på kommunens bekostnad). **Avsikten är att kommunen sköter väghållningen medan upprustning sker genom byns försorg.** De kan få ekonomisk hjälp av kommunen till ev upprustning om de ansöker om bidrag. Medvetenheten om hur vägarna skulle skötas var relativt god på 70-talet, men ju längre tiden har gått och fastigheterna har bytt ägarna har intresset för underhåll somnat in och det finns en viss tro att väghållningen är ett kommunalt ansvar.”
- ”4. Uppdelning av ärenden, Alla vägar ska prövas, en inställd förrättning innebär en kostnad. Kommunen som sökande ansvarar för den kostnaden. **Kommunen kommer inte att skrapa vägen eller sköta driften om ingen GA och samfällighetsförening bildas. En överenskommelse ska avtalas under 2019 för fortsatt skötsel.** Byar som idag är positiva till förrättningar är Björken, Hjulbäck, Skeberg, Västanvik och Hjortnäs. En viss hänsyn bör tas till de områden där omarrondering sker, i västra. Kostnader; fastighetsägarna ska betala förrättningskostnaderna enligt andelstal och kan därefter söka bidrag hos kommunen. Bidrag kommer att ges med 50 % av kostnaden, dock högst 1300 kronor /fastighet.”
- ”5. **Projekt eller löpande handläggning Lantmäteriet och kommunen är överens om att börja med de byar/ärenden som vill ha GA/ samfällighetsföreningar. Infon kommer att sprida sig vidare till tveksamma byar som goda exempel.** Kommunen har kunskap om vilka byar som är positiva och kommer att uppdatera detta och göra listor på vilka byar som Lantmäteriet bör börja med. Listan skickas till handläggare på Lantmäteriet. Samtlig information sparas i ärendets folder i huvudärendet för framtida funderingar.”

Leksands Kommuns beslutade regler och avtal för kommunal skötsel

Antagna av KF 2020-02-17, § 12

Kommunens beslut var överklagat till Förvaltningsrätten.

Kommunen fick rätt i Förvaltningsrätten. Den domen kommer troligen att överklagas.

Överklagan grundar sig bland annat på grund av nedanstående:

- Samtliga krav på vägstandard i det beslutade regelverket är godtyckliga, inte mätbara och inte kvantifierbara.
- Avtalet förutsätter att Leksands kommun skall vara berättigade tolkningsföreträdare vid en eventuell tvist mellan fastighetsägarna och kommunen.
- Regelverket förutsätter att prioriteringar och skötselnivå bestäms av kommunens verksamhetsplan. *Men* för en GA som omfattar vägar regleras skötselnivå och prioriteringar av anläggningsbeslutet.
- Leksands kommun friskriver sig från sina avtalsförpliktelser om de skulle vara oförmögna att tillhandahålla entreprenörer eller lämpliga väghållningsfordon.
- Avtalet gör gällande att väghållningsorganisationen skall ge Leksands kommun rätt till intrång på tredje mans fastighet.

Resultat av Lantmäteriets arbete

- Innan Insjön, startade anläggningsförrättning för enskilda vägar i S. Rälta, Djura och, Leksands-Gråda och Hedby
- Förrättningen är klar för S. Rälta, Djura och Leksands-Gråda
- Förrättningskostnaden blev ca för fastighetsägarna i:

S. Rälta	5500 kr
Djura	3000 kr
Leksands-Gråda	10 000 kr
- Sedan tar Lantmäteriet en avgift på 10 000- 15 000 kr för att hjälpa till att bilda GA-förening!
- Kanngårdarna har tackat nej till förrättning
- Ullvi by och ytterligare några byar i Sjugareområdet har meddelat att de tackar nej till bildande av GA.

Kanngårdarna har som första by i kommunen tackat nej till förrättningen

Kanngårdarna har 390 meter väg (att söka skötsel för) och 2-3 stickvägar (ej möjliga att söka skötsel för). Det finns 2 fast boende, 15 fritidsfastigheter och några mindre skogsfastigheter.

Leksands kommun som beställare av lantmäteriförrättningen ska nu betala - med skattemedel – den upparbetade kostnaden på ca 180.000 kr.

Om Kanngårdarna valt att tacka ja till lantmäteriförrättningen och bildat en gemensamhetsanläggning så hade kostnaden blivit 235 000 – 260 000 kr.

Hur kan man sätta stopp för en förrättning?

1. Tacka nej med åberopande av beslutet KS 2017-12-11, § 177 : “Om någon by inte vill genomföra en förrättning går det att tacka nej innan förrättningen påbörjas.” Skriv *inte* under och skicka *inte* in en ansökan för byn.
2. Åberopa att båtnadsvillkoret inte är uppfyllt Anläggningslagen (AL) 6 §
3. Åberopa att opinionsvillkoret inte är uppfyllt AL 7 §
4. Väcka talan mot kommunen vid allmän domstol

Aktuellt i det politiska!

- Motion gällande överlämnade av de enskilda vägarna uppe i Kommunstyrelsen 2021-11-08
- Motionen avslogs!

Motion gällande överlämnandet av de enskilda vägarna

Vi har tillsammans i fullmäktige tagit beslut att återföra ansvaret för de enskilda vägarna till byarna, ett beslut som vi i ByP så här i efterhand kan konstatera är dåligt genomarbetat, svårtytt och upplevs som orättvist av många fastighetsägare.

Underhållet är kraftigt eftersatt på flera håll och det finns farhågor om hur stora kostnaderna blir för de enskilda om det kommer krav på vändplaner, dikesgrävningar m.m.

Det finns inte heller någon förklaring från kommunalt håll hur man resonerar när vissa vägar förblir kommunens ansvar t.ex. som de i Kärringberget. Ingen vet heller vilka vägar i våra övriga "centralorter" Insjön, Djura, Tällberg och Siljansnäs som fortsatt kommer vara under kommunal flagg.

För att inte Leksand ska framstå som "en lita kula mä bara Noret på" så **föreslår vi att fullmäktige beslutar att vägfrågan pausas tills vidare** så att det finns möjlighet att räta ut frågetecknen som finns samt att få till en fungerande dialog mellan kommun och innevånare.

Hur går vi vidare?

Frågeställningar som:

- GCM-vägar? Initialt skulle dessa inte vara med i GA. Men ändrades senare, eller?
- Avtalet som kommunen erbjuder?
- Försöka räkna ut kostnad för Insjön
- Stoppa?
- Vem vill vara med i en GA styrelse?
- Många fler frågor dyker upp i "soppan" när man rör om, som behöver svar/tydliggörande!
- **Hur går vi vidare?**

Insjöns Intresseförening behöver fler som engagerar sig i vägfrågan

Möte enbart med vägfrågan?

Föreningen har en e-postlåda för vägar, adress: vagar@ahlaboutinsjon.se

Tack för
uppmärksamheten!